

Égető postai kérdések

Szeptember 25-27-én tartotta soros konferenciáját az UNI Posta & Logisztika szervezete a portugáliai Evorában. A tanácskozás témái között szerepelt a technikai változások, az új munkakörülmények és új szolgáltatások hatása a rendelkezésre álló munkahelyek mennyiségére és azokra a körülményekre, amelyek között a megmaradt alkalmazottaknak dolgozniuk kell, valamint a postai szektor erősítésének és szabályozásának lehetséges módzatai, amelyek meghatározóak lehetnek az ágazat jövőjének szempontjából. Alábbi összeállításunk a betervezett határozati javaslatok alapján ad képet az európai posták érdekképviseleteit foglalkoztató legfontosabb kérdésekről. A határozati javaslatokat a konferencia elfogadta.

A szakszervezetek határozottan elutasítják a postaszolgálatok deregulációját és privatizációját. Álláspontjuk szerint a posta a közjavak része, a kommunikáció pedig emberi jog, ezért az állam kötelessége a postai szolgáltatásokat továbbra is saját struktúráin keresztül ellátni. A szűkülő és liberalizált piacon a privatizáció semmiképpen sem biztonságos módja a jó postai szolgáltatások fejlesztésének és fenntartásának.

Ezt bizonyítja azoknak az országoknak a példája, ahol a dereguláció és a privatizáció előrehaladott stádiumban van, vagy már befejeződött. A munkahelyek erőteljesen csökkenő száma mellett bizonytalan munkafeltételek alakultak ki, és a kétes foglalkoztatás jó táptalajra lelt azoknál az új postai szolgáltatóknál, ahol a bérekkel és a munkafeltételekkel kapcsolatos kollektív érdekegyeztetés a szakszervezet erejének hiánya miatt gyakorlatilag lehetetlenné vált.

A szakszervezetek a kollektív szerződésekkel a jól védett foglalkoztatást, a család eltartását biztosító megélhetést és a társadalmi javak megosztásának elvét támogatják. Ennek érdekében fokozzák erőfeszítéseiket, hogy egyenrangú félként tárgyaljanak a politikusokkal és a postai ágazatban működő valamennyi munkáltatóval.

Veszélyt is hordoznak az új technológiák

Az új technológiákat és új gyártási módszereket kétségkívül a termelékenység fokozása érdekében vezették be. Alkalmazásuk folytán azonban a küldeményfeldolgozó- és kézbesítőközpontokban egyre rövidebb idő alatt egyre több munkát kell elvégezni, a fizikai megerőltetés fokozódik, főként az állva végzett nehéz műveletek és a súlyos terhek emelése és mozgatása miatt.

A feldolgozógépek egyre kifinomultabb működése folytán a megterhelő kézbesítési tevékenység a munkanapnak mind nagyobb részét teszi ki. Ennek következtében a postavállalatok a kézbesítés terén egyre szélesebb körben veszik igénybe a rész munkaidős foglalkoztatást.

A konferencia a postai ágazat fenntartható, teljes körű fejlődésének biztosítását követelte a postavállalatok és a postás dolgozók számára az alábbiak révén:

- teljes munkaidős és hosszú távú foglalkoztatás a postai ágazatban,
- minden postai dolgozó számára hozzáférhető, rendszeres, magas színvonalú szakmai képzés, amely a munkáltatók és a munkavállalók igényeihez igazodik, és amely a postás szakszervezetekkel közösen kidolgozott képzési program keretében valósul meg,
- védelem az új technológiák helytelen alkalmazásával szemben – ezeket a munkáltatók gyakran arra használják, hogy általuk ellenőrizzék a munkavállalók teljesítményét. Ezt erős kollektív szerződések segítségével meg kell akadályozni,
- az új technológiák használata során figyelembe kell venni bizonyos fizikai korlátokat és veszélyhelyzeteket, valamint új óvintézkedéseket kell bevezetni.

Jó törvényekkel erősíthető a szociális szabályozás

A postai piac teljes megnyitása ellenére a tagállamok túlnyomó többségében még mindig fennáll a szociális szabályozás döbbenetes hiánya, akár a postai ágazatban dolgozók munkabérére és munkakörülményeire, akár a 3. postai irányelvben előírt egyetemes szolgáltatási kötelezettség (USO) védelmére vonatkozóan.

Több tagállamban a nagyrészt szabályozatlan, vagy legjobb esetben is csak gyengén szabályozott verseny jellege közvetlen fenyegetést jelent az egyetemes szolgáltatás egységes és megfizethető árakon történő ellátására nézve. Létezik egy erős lobbis, amely az egyetemes szolgáltatás körének szűkítésére és különösképpen a kézbesítési napok számának csökkentésére törekszik. Ezért a konferencia határozati javaslatban arra szólít fel minden nemzeti kormányt, az Európai Parlamentet, az Európai Bizottságot (különösen az Európai Unió Foglalkoztatási és Szociális Főigazgatóságát és a Piaci Főigazgatóságát), hogy hozzon olyan törvényeket, amelyek szociális szabályozást tartalmaznak annak érdekében, hogy:

- megvédjék és támogassák a postai ágazatban dolgozó valamennyi munkavállaló tisztességes munkabérére és munkafeltételeire,
- a 3. postai irányelv szerint védjék és támogassák az egyetemes szolgáltatást,
- akadályozzák meg a piaci verseny minden olyan formáját, amely fenyegetést jelent az egyetemes szolgáltatás egységes és megfizethető árakon történő további ellátására nézve.

Rövidlátó stratégiák, zsugorodó profittorta

A pénzügyi válság és az azt követő recesszió súlyosan érintette Európát. Több országban nagyszabású takarékosági intézkedéseket vezettek be. Míg a magántársaságok szabadon dönthetnek el, hogy miként reagáljanak a válságra, az állami tulajdonban lévő vállalatok ki vannak szolgáltatva a politikai vezetők kénye kedvének. Ráadásul az Európai Bizottság tovább folytatja a szolgáltatások belső piacának létrehozására irányuló stratégiáját, és az országoktól piacaik megnyitását követeli.

Európában a postavállalatok többsége még állami tulajdonban van, ami a takarékosági intézkedések első számú célpontjaivá teszi őket. Mivel a postai szolgáltatások élőmunka-igénye igen magas, a költségmegtakarítás gyakran elbocsátásokhoz, a munkabérek és a nyugdíjak megnyirbálásához vezet.

Görögországban, Portugáliában és Romániában a nemzeti kormányok egy rövidlátó stratégia jegyében bejelentették a postavállalatok megfelelő előkészítés nélküli privatizációjának tervét. Az UNI Europa Posta & Logisztika attól tart, hogy ezt a stratégiát mások is követik.

A válság másik velejárója a levélpostai küldemények mennyiségének visszaesése. A cégek és a szervezetek reklámköltségeik lefaragásával és elektronikus megoldások alkalmazásával igyekeznek takarékoskodni. Mindkét megoldás azzal jár, hogy kevesebb küldemény kerül a postai hálózatba.

A vállalatok erre megint csak elbocsátásokkal, szerkezetátalakítással, központosítással, kiszervezéssel és új foglalkoztatási formák bevezetésével, például egyéni vállalkozóként dolgozó gépkocsivezetők alkalmazásával reagálnak. Mindez azonban a polgárokat is érinti, mivel néhány országban a lakossági ügyfelek postai tarifái emelkedtek. Az áremeléseket jóváhagyó szabályozó hatóság pedig megköveteli, hogy ennek folytán az egyetemes szolgáltató fokozza hatékonyságát. A küldeménymennyiség nagyon szorosan összefügg a gazdasági tevékenységgel, tehát a postai piac talpra állásának reménye közvetlenül az európai gazdaság általános fellendülésétől függ. A liberalizáció miatt manapság a zsugorodó profittortát a piacon tevékenykedő mind több versenytárs között kell felosztani. Ennek következtében az egyetemes szolgáltató tetemes összegeket veszít, ami a jövőjét veszélyezteti. A jogszabályok rendelkeznek ugyan kompenzációs alapról, de az egyetemes szolgáltatóknak nincs olyan versenytársuk, amely befizetne az alapba. Ez pedig azt jelenti, hogy a postavállalatok az állami szubvenciókra lesznek utalva, vagyis az adófizetőknek kell fizetniük a szolgáltatásért. Ám a kormányok takarékosági intézkedései miatt ez a pénz már nem áll rendelkezésre, így szűkülnek a szolgáltatások, postahivatalok jutnak a bezárás sorsára, és számos postás elveszíti az állását.

Írországban olyan megszorításokat vezettek be, amelyek aláássák a dolgozók fizetését és munkafeltételeit, kikényszerítik a postavállalat privatizációját. Az ír szakszervezet csak a jövő esztendőben a levélküldemények mennyiségének 6%-os csökkenésére számít.

Portugáliában a kormány megpróbálja eladni a Portugal Postát.

A **brazilokat** már érdekelné az európai piacra lépés. Náluk is drasztikusan megnyirbálták a munkabérekét és a szabadságot, ma reálértékben kevesebbet keresnek a postások, mint 15 évvel ezelőtt.

Az **Olasz Postánál** ezentúl nem fizetnek a túlmunkáért, és a szakszervezet a részmunkaidős dolgozók számának elképesztő növekedését tapasztalja. Az egyetemes szolgáltatási kötelezettséget az eredetileg 6 napi kézbesítésről 5 napra csökkentették. A postás dolgozók bére 25-30%-kal csökkent, miközben a postai díjak körülbelül 10%-kal emelkedtek.

Romániában azt tervezik, hogy a jövő évben a nemzeti postavállalat részvényeinek 51%-át eladják. A vállalatot erre fel kellene készíteni, de a vezetőség nem képes megoldást találni a privatizáció megfelelő lebonyolítására.

Görögországban a postai piac 2011- ben 13%-kal szűkült, az alkalmazotti létszám pedig 6%-kal csökkent. Az újonnan elfogadott törvény figyelmen kívül hagyja a kollektív szerződéseket és a minimálbérekét. A postások munkabére az utóbbi három évben jogszabály alapján kétszer csökkent; ez a 2009. évi átlagkereset több mint 30%-ának megfelelő csökkenést jelent. Ha ehhez hozzávesszük az áfa és a jövedelemadó emelését, a csökkenés összességében meghaladja a 2009. évi jövedelem 50%-át. A kormány meghirdette a görög posta privatizációját.

Határmenti határozati javaslat

A közép-kelet-európai és délkelet-európai országok postás szakszervezetei rendszeres találkozókat tartanak (Határmenti találkozók), hogy információcserét folytassanak, együttműködést és hálózatokat hozzanak létre egymás között. Helyzetük elemzése után az említett országok határozati javaslatot fogalmaztak meg az UNI Europa Posta & Logisztika konferenciája számára, hogy felhívják a figyelmet a szóban forgó régió sajátos helyzetére.

A javaslat betervezői: Ausztria, Horvátország, Cseh Köztársaság, Szlovákia, Magyarország, Macedónia és Szerbia postás szakszervezetei.

A közép-kelet-európai és délkelet-európai régió postás szakszervezetei azt követelik, hogy:

1. Térségükben lehetőségeik keretén belül a munkavállalók jogait érintő valamennyi probléma párbeszéd és tárgyalások útján kerüljön megoldásra.
2. Harcolnak a munkavállalókkal szemben vallási, faji, erkölcsi vagy politikai alapon megnyilvánuló diszkrimináció minden formája ellen.
3. A közép-kelet-európai és délkelet-európai postás szakszervezetek továbbra is két- és sokoldalú együttműködést folytatnak a munkavállalók érdekeinek és jogainak eredményesebb védelme, az ágazaton belüli foglalkoztatotti létszám növelése, magasabb bérek elérése és az élet- és munkakörülmények javítása céljából.
4. A postás szakszervezetek minden erejükkel küzdenek a nemzeti postavállalatok feldarabolása és eladása ellen. A postavállalatoknak meg kell őrizniük a társadalomban betöltött szerepüket, és korszerűsítés és átszervezés révén jobb szolgáltatásokat kell nyújtaniuk az állampolgárok érdekében.
5. A postás szakszervezetek különösen a képzés, a tájékoztatás és a kultúra területén folytatják együttműködésüket abból a célból, hogy javuljon a munkavállalók helyzete a vállalatoknál.
6. A postás szakszervezetek a társadalmi párbeszéd demokratikus eljárásával összhangban azért fognak küzdeni, hogy országos és európai szinten nagyobb befolyást gyakorolhassanak a vezetőségre és a kormányokra, hogy fenntartható legyen a postahivatalok működése, a postai szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a szolgáltatások ára és minősége.
7. A régió postás szakszervezetei szociálisan szabályozott és jól ellenőrzött liberalizáció elérésén fáradoznak, és küzdenek a szociális dömping, valamint az elhamarkodott, csak a profitszerzésre irányuló, ellenőrizetlen piacnyitás ellen.
8. A szomszédsági régióhoz tartozó szakszervezetek tevékenyen részt fognak venni minden olyan rendezvényen, amely a jelen határozatban megfogalmazott célok és pontok elérését szolgálja.